

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Påskennatt / Ottesang – 8.-9. april 2023

Prekentekest: Mark 16,1-8

Lesetekst I: 1 Mos 1,1-5; 1,26-2,2 og 2 Mos 14,1-22

Lesetekst II: Rom 6,3-11

Fra mørke til lys – fra død til liv!

Påskennattsgudstjenesten har tradisjoner helt tilbake til 300-tallet. Påskennatt-vigilien hadde en egen liturgi. («Vigilie» er den åttende av døgnetts tidebønner, men kan også betegne en gudstjeneste som finner sted om natten, særlig før store festdager.) Liturgien hadde en dramatisk form. Bakgrunnen er nattens mørke og sorgens smerte. Synden og døden hører mørket til. Så lar Gud dagen demre, med liv, lys og håp. Tekstene ovenfor har gjennom århundrer vært lest nettopp på påskennatts-gudstjenesten. Påskennattsgudstjenestens tema bør ingen være i tvil om: FRA MØRKE TIL LYS – FRA DØD TIL LIV!

Lesetekstene gir perspektiv

Selv om oppstandelsesberetningen fra Markus-evangeliet er prekentekest, er det gode grunner til at også lesetekstene gis litt mer enn vanlig oppmerksomhet på påskennattens ottesang. Ikke minst fordi budskapet om Jesu oppstandelse er sentralt også i påskedags høytidsgudstjeneste, bør vigiliens lesetekster i bokstavelig forstand få kaste lys over det største av alle budskap.

«Bli lys!» talte Gud inn i et tomt univers (1 Mos 1,1-5). På skapelsens sjettede dag ble mennesket satt inn på arenaen (1 Mos 1,26-2,2). I 2. Mos 14 minnes vi om befrielsen fra Egypt og om hvordan farao og hans hær gikk under i Rødehavets bølger. En begivenhet som peker fram mot Jesu frelsesgjerning og hans seier over mørkets krefter. Rom 6,3ff er kanskje den sterkeste dåpsteksten i NT. Her forkynnes det at vi i dåpen blir begravet med Kristus OG oppreist med ham til et nytt liv. Påskennatt og påskemorgen gjenspeiler det hele.

Kvinnene ved graven

Jesus ble lagt i grav før sabbaten ble innledet på fredag. Da sabbaten var over, ved solnedgang lørdag kveld, senket mørket seg raskt. Derfor var det først på søndag, den første dag i uken, at de tre kvinnene begav seg til graven for å salve Jesu legeme. De var så tidlig ute som de kunne, og kom til graven ved soloppgang.

At evangeliene ikke gir helt sammenfallende informasjon om hvilke kvinner som fant den tomme graven, gir ingen grunn til anfektelse. Denne typen nyanser styrker bare troverdigheten av ulike vitners beretning om den tomme graven. Lukas navngir ingen, men de tre andre evangelistene nevner alle Maria Magdalena (Maria fra Magdala). Hos Johannes omtales hun alene, mens Matteus nevner henne sammen med «den andre Maria». Ifølge Markus, var også en kvinne ved navn Salome med. I kap 15 (v 40f og 47) får vi vite at kvinnene var vitner til både korsfestelsen og gravleggingen av Jesus. Kanskje var «den andre Maria»s sønn Jesu disippel Jakob.

I følge Joh 19,39f sørget Nikodemus for at Jesus ble salvet på vanlig vis før han ble lagt i graven. At kvinnene vil salve Jesus, betyr neppe at Nikodemus ikke hadde gjort skikkelig jobb. Kvinnenes motiv var trolig å ære Jesus ved å gi hans legeme en etterbehandling med ekstra kostbar salve.

Noen har hevdet at i Midt-Østen ville temperaturen tilsi at et dødt legeme ville ha begynt å gå i oppløsning etter to døgn. Men vi vet at på denne årstiden ville et gravkammer i klippen være like svalt som et norsk bårehus.

Budskapet og budbærerne

Kvinnenes bekymring for hvordan steinen foran graven kunne rulles vekk, var ubegrunnet. Markus bare konstaterer at steinen allerede var rullet til side, og han bruker ingen englebetegnelse på den unge mannen som forteller dem at den korsfestede Jesus har stått opp fra graven. Evangelisten har tidligere gjengitt Jesu varsel til disiplene om at han skulle lide og dø og oppstå på den tredje dagen. Leserne må forstå at det er Gud selv som handler og viser at døden er en overvunnet fiende. Budbæreren er ikke viktig. Det som betyr noe, er budskapet som formidles.

Kvinnene får i oppdrag å være de første som får bringe videre budskapet om Jesu oppstandelse. Og de første mottagere av budskapet er Jesu disipler. Også de har vært vitner til at Jesus ble korsfestet og ble lagt i en grav. Om ikke lenge skal de sendes ut med budskapet om en oppstanden frelser og et fullført frelsesverk. Peter – som fornektet Jesus – skal stå i spissen for apostlene når kirkens misjonsoppdrag tar til. Jesus vil møte dem i Galilea, der hvor han kalte dem til å følge ham og bli menneskefiskere.

Livet og lyset har vunnet

Det siste vi får vite, er at kvinnene løp forskrekket bort, og at de ikke våget å si et ord til noen. Og der slutter Markus-evangeliet. Avsnittet v 9-20 er lagt til senere. Ingen har kunnet gi noe endelig svar på hvorfor ikke Markus avslutter sitt evangelium som de andre evangelistene – med å fortelle om den oppstandnes møte med sine venner. Mest trolig har det foreligget en lignende avslutning på evangeliet, men at den av ukjente grunner har falt ut av de opprinnelige håndskrifter.

Men oppstandelsesbudskapet til de tre kvinnene er avslutning god nok. På påskedags morgen sprenger dette budskapet det dødens og mørkets bånd som har bundet en villfaren menneskeslekt. Livet og lyset har vunnet. Profetens ord har gått i oppfyllelse: «Det folket som vandrer i mørket, ser et stort lys. Over dem som bor i dødsskyggens land, stråler lyset fram» (Jes 9,2).

Påskennattsgudstjenestens lesetekster må få tale sammen med oppstandelsesbudskapet om Gud som lar sitt lys lyse over den menneskeslekt han skaper. Og beretningen om faraos undergang er bare en av Det gamle testamentets mange beretninger om Israels Gud som seirer over sine fiender. Hver eneste beretning peker fram mot den endelige og avgjørende seier som et nakent kors og en tom grav vitner om.

Og nå er det ikke lenger bare Israels folk som får være vitner til Guds mektige handlinger. Budskapet – og frelsen! – skal nå til alle folkeslag. Nå oppfylles løftet til Abraham (1 Mos 12,3): «I deg skal alle slekter på jorden velsignes».

Velsignet påskemorgen!

Svein Granerud

Pensjonist /Seniorrådgiver i Normisjon

Svein.Granerud@normisjon.no